

Dosarul nr. 3ra-1080/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: O. Parfeni)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, A. Pahopol, V. Negru)

DECIZIE

30 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Sveatoslav Moldovan
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul depus de Gheorghe Străisteanu,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării termenului de examinare a cererii de acces la informație, obligarea examinării cererii, furnizarea informației și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Serviciul Vamal al Republicii Moldova, a fost casată hotărârea din 21 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă decizie de respingere ca neîntemeiată a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 1 octombrie 2018 Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării termenului de examinare a cererii de acces la informație, obligarea examinării cererii, furnizarea informației și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 25 august 2018, ora 12:17, în baza Legii privind accesul la informație, a expediat prin poșta electronică în adresa Serviciului Vamal o cerere, semnată digital, prin care a solicitat să fie informat repetat: care este data și numărul de înregistrare a cererii din 22 august 2018, ora 14:25; la care persoană responsabilă din cadrul Serviciului Vamal se află în procedura de examinare; la ce etapă de examinare se află”.

A menționat că au trecut 36 de zile, însă răspuns la cererea din 25 august 2018 și informația solicitată nu a primit, astfel încât, angajații Serviciului Vamal i-au încălcat grav dreptul de acces la informație și dreptul la examinarea cererii în termenul legal de 15 zile.

Totodată, a relatat că prejudiciul moral cauzat este în directă legătură cu acțiunea ilegală a angajaților Serviciului Vamal, care au acționat vădit ilegal,

ignorând intenționat termenul prevăzut de lege pentru soluționarea cerințelor indicate în cererea din 25 august 2018 și furnizarea informației solicitate, având în vedere că informația era și este necesară pentru a fi prezentată în instanța de judecată.

Reclamantul și-a întemeiat pretențiile pe prevederile art. 6, art. 11 alin. (1) lit. 1), art. 15 alin. (3), art. 16, art. 18, art. 19, art. 21 alin. (1), art. 23 alin. (1), art. 24 din Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11 mai 2000, art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 și art. 1398, 1404, 1416, 1422 și 1423 Cod civil.

A solicitat constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată prin cererea din 25 august 2018, constatarea încălcării dreptului la examinarea cererii din 25 august 2018 în termenul prevăzut de lege de 15 zile, obligarea examinării cererii din 25 august 2018 și furnizării informației, repararea prejudiciului moral cauzat în mărime de 3 250 de lei.

Prin hotărârea din 21 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată. A fost constatată încălcarea de către Serviciul Vamal a dreptului lui Gheorghe Străisteanu de acces la informație, manifestat prin neexaminarea în termenul stabilit de lege a cererii din 25 august 2018. A fost obligat Serviciul Vamal să examineze cererea lui Gheorghe Străisteanu din 25 august 2018, potrivit prevederilor Legii nr.190 din 19 iulie 1994, coroborată cu Legea nr. 982 din 11 mai 2000 și să-l informeze pe Gheorghe Străisteanu în modul stabilit de legile enunțate. S-a încasat din contul Serviciului Vamal în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu cu titlu de prejudiciu moral suma de 200 lei. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

La 1 februarie 2019 Serviciul Vamal al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 21 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Serviciul Vamal al Republicii Moldova, a fost casată hotărârea din 21 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă decizie prin care cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 21 iunie 2019 Gheorghe Străisteanu a depus recurs împotriva deciziei din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată și ilegală prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

A relatat că instanța de apel a ignorat faptul că pe parcursul examinării cauzei, intimatul nu a prezentat nicio probă, care ar confirma expediarea și recepționarea informației solicitate.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie menținută hotărârea primei instanțe.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, reține că prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019.

În temeiul art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar în conformitate cu art. 245 alin. (1) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 21 mai 2019.

Recurentul a recepționat decizia instanței de apel la 14 iunie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție a scrisorii recomandate (f.d.101).

Astfel, recursul depus la 21 iunie 2019, este în termen.

Prin referința din 29 august 2019, Serviciul Vamal a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului, l-a numit pentru judecare în completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu prevederile art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și a emite o nouă decizie prin care a menține hotărârea primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În conformitate cu prevederile art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, reține că prezentul litigiu este guvernat de prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), precum și ale Legii privind accesul la informație nr. 982 din 11 mai 2000.

Astfel, în conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul

legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 3 din aceeași lege, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi; subdiviziunile autorităților publice; funcționarii din structurile specificate la lit.a) și b). Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

În corespundere cu art. 21 alin. (1) din Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11 mai 2000, persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim de către furnizorul de informații poate ataca acțiunile acestuia atât pe cale extrajudiciară, cât și direct în instanța de contencios administrativ competentă.

Din materialele dosarului s-a constatat că, înaintând prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova, Gheorghe Străisteanu a solicitat constatarea încălcării dreptului de acces la informația solicitată prin cererea din 25 august 2018, constatarea încălcării dreptului la examinarea cererii din 25 august 2018 în termenul prevăzut de lege, obligarea examinării cererii din 25 august 2018 și furnizării informației, precum și repararea prejudiciului moral cauzat în mărime de 3 250 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii depuse și a admis parțial cererea de chemare în judecată, a constatat încălcarea de către Serviciul Vamal a dreptului lui Gheorghe Străisteanu de acces la informație, manifestat prin neexaminarea în termenul stabilit de lege a cererii din 25 august 2018, a obligat Serviciul Vamal să examineze cererea lui Gheorghe Străisteanu din 25 august 2018, potrivit prevederilor Legii nr.190 din 19 iulie 1994, coroborată cu Legea nr. 982 din 11 mai 2000 și să-l informeze pe Gheorghe Străisteanu în modul stabilit de legile enunțate. A dispus încasarea din contul Serviciului Vamal în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu cu titlu de prejudiciu moral a sumei de 200 lei, iar în rest, a respins pretențiile ca neîntemeiate.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă decizie prin care a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării termenului de examinare a cererii de acces la informație, obligarea examinării cererii, furnizarea informației și repararea prejudiciului moral.

Pentru a decide în acest fel, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiată concluzia primei instanțe referitoare la admiterea parțială a cererii de chemare în judecată.

În acest sens, instanța de apel prin prisma probelor administrate la caz și a normelor de drept guvernate de raportul juridic litigios, a reținut că Serviciul Vamal a remis în data de 28 august 2018 în adresa lui Gheorghe Străisteanu un răspuns prin intermediul poștei electronice, prin care l-a informat pe marginea cererii din 25 august 2018, exercitându-și astfel obligația stabilită de lege de a asigura solicitantului accesul liber la informație.

Instanța de apel a menționat că cererea lui Gheorghe Străisteanu din 25 august 2018 a fost examinată de către Serviciul Vamal, iar imposibilitatea comunicării informației solicitate, este imputabilă solicitantului, care nu a concretizat în cererea din 25 august 2018 despre faptul că cererea din 22 august 2018, ar fi fost depusă de către el în calitate de administrator al ÎI „Inima Codrului”.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că prima instanță neîntemeiat a concluzionat încălcarea de către Serviciul Vamal a dreptului reclamantului Gheorghe Străisteanu de acces la informație și de examinare a cererii sale și în consecință, greșit a dispus admiterea acțiunii în această parte.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia instanței de apel contradictorie circumstanțelor cauzei, fiind rezultată din interpretarea eronată a normelor de drept material, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea admiterii parțiale a acțiunii este justă, aceasta având la bază cumulul dovezilor administrate în coraport cu normele juridice aplicabile raportului juridic litigios.

În susținerea poziției enunțate, instanța de recurs menționează că regimul juridic și modul de realizare a accesului la informațiile oficiale aflate în posesia furnizorilor de informații, este reglementat de Legea privind accesul la informație nr. 982-XIV din 11 mai 2000.

În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (1) din Legea privind accesul la informație nr. 982-XIV din 11 mai 2000, oricine, în condițiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale.

Articolul 6 alin. (1) al legii menționate, arată că în sensul prezentei legi, informații oficiale sunt considerate toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept.

Conform art. 5 alin. (2) lit. b) din aceeași lege, furnizori de informații, adică posesori ai informațiilor oficiale, obligați să le furnizeze solicitanților în condițiile prezentei legi, sunt instituțiile publice centrale și locale - organizațiile fondate de către stat în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au ca scop efectuarea atribuțiilor de administrare, social-culturale și altor atribuții cu caracter necomercial.

În condițiile art. 10 din Legea privind accesul la informație nr. 982-XIV din 11 mai 2000, persoana are dreptul de a solicita furnizorilor de informații, personal sau prin reprezentanții săi, orice informații aflate în posesia acestora, cu excepțiile stabilite de legislație. Dreptul persoanei de a avea acces la informații, inclusiv la informațiile cu caracter personal, nu poate fi îngădit decât în condițiile legii. Orice persoană care solicită acces la informații în conformitate cu prezenta lege este absolvită de obligația de a-și justifica interesul pentru informațiile solicitate.

Potrivit art. 15 alin. (1), (2) și (3) din legea citată, cererile scrise cu privire la accesul la informație vor fi înregistrate în conformitate cu legislația cu privire la registre și petiționare. Cererile respective vor fi examinate și satisfăcute de funcționarii publici responsabili de furnizarea informațiilor. Deciziile, luate în conformitate cu prezenta lege, vor fi comunicate solicitantului într-un mod ce ar garanta recepționarea și conștientizarea acestora.

Actele cauzei atestă că la 25 august 2018, Gheorghe Străisteanu a expediat prin poșta electronică la adresa „vama@customs.gov.md” a Serviciului Vamal o cerere, semnată digital, în baza Legii privind accesul la informație, prin care a indicat că „la data de 22 august 2018, ora 14.25, prin poșta electronică, a expediat o cerere către Serviciul Vamal al Republicii Moldova. În demersul poștei electronice a solicitat să fie informat despre recepționarea, data și numărul de înregistrare a cererii expediate, însă angajații Serviciului Vamal nu i-au comunicat cele solicitate. Prin urmare, a solicitat repetat să fie informat: care este data și numărul de înregistrare a cererii din 22 august 2018, ora 14:25; la care persoană responsabilă din cadrul Serviciului Vamal se află în procedura de examinare; la ce etapă de examinare se află”.

Potrivit extrasului din poșta electronică a Serviciului Vamal al Republicii Moldova, urmează că la 28 august 2018 la adresa electronică „straiteanugheorghe@gmail.com” a fost expediat un răspuns, prin care destinatarului i-a fost comunicat să reaminte solicitarea, pentru a putea fi verificat dacă a parvenit astfel de solicitare în cadrul Serviciului Vamal.

În corespundere cu prevederile art. 11 alin. (1) pct. 1) din Legea privind accesul la informație nr. 982-XIV din 11 mai 2000, furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal.

Iar conform art. 16 al legii enunțate, informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație.

Termenul de furnizare a informației, documentului poate fi prelungit cu 5 zile lucrătoare de către conducătorul instituției publice dacă: cererea se referă la un volum foarte mare de informații care necesită selectarea lor; sunt necesare consultații suplimentare pentru a satisface cererea.

Autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informației și despre motivele acesteia cu 5 zile înainte de expirarea termenului inițial.

Raportând cadrul legal citat la circumstanțele de fapt ale cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe în privința faptului că Serviciul Vamal al Republicii Moldova nu a examinat cererea lui Gheorghe Străisteanu de acces la informație expediată prin poșta electronică la data de 25 august 2018 și nu l-a informat despre examinarea ei sau despre o eventuală prelungire a termenului de examinare a cererii.

Deși potrivit extrasului din poșta electronică a Serviciului Vamal al Republicii Moldova, rezultă că răspunsul a fost expediat în adresa solicitantului în data de 28 august 2018, această informație nu poate fi reținută ca o probă, în cazul în care adresa electronică a destinatarului „straiteanugheorghe@gmail.com”, nu corespunde cu adresa de facto „straiteanugheorghe@gmail.com”, fiind cert constatat că adresa destinatarului a fost completată greșit.

Astfel, având în vedere că nu au fost administrate alte probe ce ar confirma faptul că recurentul Gheorghe Străisteanu a primit în termen răspunsul la cererea de

acces la informație din 25 august 2018, rezultă că prima instanță corect a recunoscut lezarea dreptului acestuia de a primi răspuns la cerere în termenul prevăzut de lege.

De altfel, nesoluționarea în termenul legal a unei cereri produce efecte juridice pentru solicitantul informației în sensul împiedicării acestuia de a-și realiza un interes al său, interes ce face obiectul cererii la care nu a primit răspunsul solicitat în termen, ori, accesul la informațiile oficiale constituie un drept fundamental al persoanei de a fi informat, iar conform art. 34 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

În atare împrejurări, susținerea instanței de apel precum că Serviciul Vamal al Republicii Moldova a remis în data de 28 august 2018 în adresa lui Gheorghe Străisteanu un răspuns prin intermediul poștei electronice, prin care l-a informat pe marginea cererii din 25 august 2018, nu poate fi reținută ca întemeiată, întrucât contravine circumstanțelor constatate.

Or, cu certitudine a fost stabilit că la cererea lui Gheorghe Străisteanu din 25 august 2018, Serviciul Vamal al Republicii Moldova nu a dat răspuns în termenul de 15 zile lucrătoare pentru satisfacerea cererii de acces la informație.

Așa cum, în mod corect, a reținut și prima instanță, argumentul intimatului referitor la faptul că prin scrisoarea nr. 28/12-16039 din 20 septembrie 2018, Gheorghe Străisteanu a fost informat despre examinarea cererii din 25 august 2018, este neîntemeiat, deoarece, din conținutul scrisorii date, rezultă că Serviciul Vamal l-a informat pe solicitant doar despre examinarea cererii din 22 august 2018, dar nu și despre cererea din 25 august 2018.

Pentru toate aceste considerente și reieșind din contextul normelor de drept citate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cerințele lui Gheorghe Străisteanu privind constatarea încălcării termenului de examinare a cererii de acces la informație, obligarea Serviciului Vamal să examineze cererea de acces la informație și să elibereze informația solicitată prin cererea din 25 august 2018, sunt întemeiate, iar în acest sens este justă concluzia primei instanțe privind admiterea parțială a cererii de chemare în judecată.

Circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că soluția instanței de apel privind respingerea cererii de chemare în judecată, este neîntemeiată, iar instanța de apel a aplicat eronat prevederile legii, motiv din care actul judecătoresc de dispoziție, nu pot fi menținut ca legal și întemeiat.

Cât privește hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral, instanța de recurs consideră inoportun de a se expune, deoarece în această privință hotărârea nu a fost contestată de către recurent.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu interpretarea eronată a legii și aprecierea greșită a probelor, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și a emite o nouă decizie prin care a menține hotărârea din 21 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c), art. 248 alin. (2) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se casează integral decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și se emite o nouă decizie prin care se menține hotărârea din 21 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva